

חדשות עולם הספר

במה ליוצרים ועורכים תורניים

גיליון 38

המחברות והעורכים

דבר המערכת

המחברות והעורכים

זה היום תחילת ...

ראש השנה תרפ"ד תפילת ערבית מסתיימת, כ"ק האדמו"ר מגור בעל ה"אמרי אמת" מפטיר: 'אני נכנס ללמוד את הדף היומי'.

תוך דקות ספורות לא היה ניתן למצוא בכל רחבי העיירה גור - מסכת ברכות אחת פנויה...

כשלושה שבועות קודם לכן עמד המהר"ם שפירא על בימת הכנסייה הגדולה בווינה, והכריז על הרעיון ששינה את פני היהדות.

לימים סיפר רבי יצחק מאיר לוינ נשיא אגודת ישראל - חתנו של ה"אמרי אמת": תמונה נהדרת זו ניצבת חיה לנגד עיני גם עתה, כי אי אפשר לשכוח חוויה מעין זו של אותו מעמד היסטורי עם הכרזתו של דף היומי.

אין ספק, כי באותו רגע בו הושמעה בפעם הראשונה מעל במת הכנסייה הגדולה הסיסמה הכובשת על הדף היומי, הגיעה לשיאה ההתרגשות הכללית של כל הנאספים בכנסייה הגדולה.

הרי אין דבר יותר הולם לסמל את מטרתה של "אגודת ישראל" ואת עיקר תכליתה - 'זיעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם' - מאשר דף של גמרא, כפי שהסביר המהר"ם שפירא בנועם לשונו, וכי מהי שאיפתה של "אגודת ישראל" כפי שזו באה על ביטויה בכינוס נהדר זה, לאחד את יראי השם מכל קצוי תבל לצרף לחטיבה אחת את כל הגלויות, את יהודי כל התפוצות להגדיל תורה ולהאדירה.

והנה אותה אחדות מוצקת משתקפת לנו מן דף הגמרא,

נוסח התלמוד מקורו בבבל, פירוש רש"י וכן תוספות הם מחכמי צרפת ואשכנז, ביאורי המהרש"א והמהר"ם הם מגדולי פולין, אין לנו עדות יותר חותכת לטיב אחדותו של כלל ישראל מאשר דף הגמרא.

מעניין לציין, כי למרות ההתלהבות הגדולה שהיתה בכנסייה הגדולה כפי שתיאר הרב לוינ, למתבוננים מבחוץ היה נראה כי הצעה זו היא קוריוז ותו לא, רוב עיתוני התקופה לא ציינו את ההצעה, למרות שהם סיקרו את הנקודות העיקריות שנידונו בכל מושבי הכנסייה הגדולה.

נציין מקור אחד בו כן הוזכרה ההצעה, בעיתון היידישאי "דער מארגען זשורנאל" נכתב כך (בתרגום חופשי): הרב שפירא יעץ לכל צעיר מאגודת ישראל בכל העולם ללמוד דף גמרא בכל יום, באופן שבעוד שבע שנים ישלימו את הש"ס כולו, ואז יעשו סיום בארץ ישראל.

הדובר זכה למחיאית כפיים חמות.

החלטת הכנסייה הגדולה היתה: כל ישראל בכל ארצות פזוריהם ישתתפו כלימוד דף אחד גמרא בכל יום, כפי התחלקות הש"ס מן ר"ה תרפ"ד עד ט"ו בשבט תרצ"א.

אין ספק כי ברכותיהם ופעולותיהם של מרן החפץ חיים זיע"א ומרן האדמו"ר מגור זיע"א, הפכו את הרעיון לאבן היסוד.

המחברות והעורכים

מדברי רבותינו

המחברות והעורכים

תפקיד נשמתו

במה זכה הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל לזכות הרבים שלא היה כדוגמתו בלימוד הדף היומי, נשאל הגר"ש ואזנר.

נציין, כי בקובץ "דגלנו", שעל ידי אגודת ישראל העולמית

יש לך מושג?

מספר דפי התלמוד בבלי - 2683, אליהם נספחו משניות קינים ומידות - 7 דפים, ומסכת שקלים מהתלמוד הירושלמי - 21 דפים (לפי מהדורת וילנא), ס"ה 2711 דפים.

יש לציין, כי עד המחזור השמיני נלמדה מסכת שקלים כפי חלוקתה בידי מדפיסי דפוס סלאוויטא ל 12 דפים בלבד, כך שהמחזור כולו ארך 2702 ימים.

המסכת הגדולה ביותר (דפים) היא מסכת בבא בתרא - 176 דפים (88,192 מילים).

המסכת הגדולה ביותר (מילים) היא מסכת שבת - 116,529 מילים (לפי הספירה ב"פרויקט השו"ת" - תתכן סטייה עקב ראשי תיבות). כאן המקום לציין את דברי הגר"ח קנייבסקי (קונטרס דרך תורה עמ' קלב): כי השמועה בשם הגר"א שמסכת ברכות הארוכה ביותר - היא שקר. למעשה במסכת ברכות יש רק 71,090 מילים.

המסכת הקטנה ביותר היא מסכת הוריות - 14 דפים.

הפרק הגדול ביותר הוא הפרק הראשון של מסכת קידושין (האשה נקנית) - 40 דפים.

הפרקים הקטנים ביותר, הפרק האחרון של מסכת שבועות (ארבעה שומרין) ופרק שישי במסכת סוטה (מי שקינא) - פחות מדף אחד שלם (במילים: ארבעה שומרין - 652, מי שקינא - 531).

העמוד הקטן ביותר הוא במסכת בבא קמא דף עז. - 9 תיבות. (במסכת נזיר דף לג: אין כלל גמרא, אלא העמוד כולו הוא תוספות.)

פינת העורך התורני

הצורך בחיבורים וגיוס משאבים

סביב דף היומי נוצרה ספרות עניפה, "מתיבתא" "שוטנשטיין" "ושננתם" ועוד, נוצרו כדי להנגיש את הדף לאלפי יהודים נוספים, אך למעשה רבים משתמשים בהם גם שלא במסגרת הדף היומי.

אך אם נרצה לברר למי שייכים זכויות הראשונים, נציין, כי בשנת תרפ"ד, אגודת צעירי אמוני ישראל הדפיסו קובץ תורני בשם "יבנה", והקדישו מדור להערות וחידושים בדף היומי.

כבר עלתה הצעה כזו שנתיים ימים קודם לכן על ידי רבי משה מנחם שפיבק (רבם של כמה עיירות בפולין).

השיב הרב ואזנר: למהר"ם היתה שאיפה כל ימיו לרומם קרן התורה וקרן ישראל, והיה מנהיג ותלמיד חכם עצום גדול בתורה ויראה ואוהב ישראל ממדרגה ראשונה, ובודאי היה זה תפקיד נשמתו הטהורה מן השמים.

וידוע שהגה"צ כ"ק אדמו"ר מגור רבי אברהם מרדכי זצ"ל אמר לו: איני מקנא בכם על המצוה הגדולה הזאת, אבל מקנא אני בכם על המצוה שעשיתם לפני זה שהביאה מצוה זאת בבחינה מצוה גוררת מצוה. (שבט הלוי ח"י סי' יג)

הדשות הספר

"באהלי צדיקים" - ליקוט מקיף ונפלא בענייני נסיעת העולים לרגל לראות ולהיראות ולהסתופף בחצרות רבותיהם מתקופת הבעש"ט הקד' ותלמידיו ז"ע ועד צדיקי דורנו שליט"א.

"שו"ת ברכת עובדיה" - הכרך השני בסדרת שאלות אקטואליות בהלכה, מאת הרה"ג רבי ינון עובדיה ברכה שליט"א.

פסקי ההלכה ניתנו ונכתבו לאור משנתו ההלכתית של מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל.

שאלת חכם

וצ"ע

מדוע כללו בדף היומי גם את לימוד מסכת שקלים מהתלמוד הירושלמי, ומדוע כללו את משניות קינים ומידות מחד, אך מאידך הושמטה מסכת עדויות?

סיפוחה של מסכת שקלים לתלמוד הבבלי כבר נעשה בזמן הראשונים, כפי שנמצא בכתב-יד מינכן.

בכלל, סדר הלימוד נקבע כפי הנראה לפי דפוס סלאוויטא (ראו גם מדור "יש לך מושג"), ואם כן השאלה היא על המדפיסים מה ראו לעשות כן (כפי הנראה נעשה הדבר בבית הדפוס של דניאל בומברג בוונציה. על צורת הדף בהרחבה ראו גיליון 18).

שאלת חכם נותרת לפעמים ללא תשובה...

שנה לאחר מכן, רבי שמשון פוגלמן תלמיד המהר"ם, פותח בהדפסת חוברת בשם "האשכול" - חידושי תורה של לומדי הדף היומי על מסכת פסחים.

שני הקבצים הללו יצאו לאור פעם אחת, ומלחמת העולם השנייה גדעה את התוכניות.

בשנת תרפ"ט, בנאום שנשא המהר"ם בכנסייה הגדולה השנייה, חשף תוכנית נוספת לקראת המחזור השני: עם תחילתו של הדף היומי החדש, מתוכנן להוציא ירחון לחידושי תורה לפי סדר הדף היומי, הדבר יחזק מאוד את לימוד התורה ברבים.

הוסיף: יהיה לנו קל לגייס את הכספים לכך, כיון שתהיה לי סקירה כמה אנשים לומדים את הדף היומי והם יזמינו את המגזין והספר מראש.

על צורת הציון לדפי הש"ס ראו גליון 31.

לאורם נסע ונלך

די לנו בזבחים חפצים אנו במנ[ו]חות

בחודש אלו שנת תרפ"ט התקיימה הכנסייה הגדולה השנייה. ביומה הראשון של הכנסייה סיימו לומדי הדף היומי במחזור הראשון את מסכת זבחים.

המהר"ם שפירא התכבד לסיים מסכת זבחים, ולומר את ההדרן.

לאחר מכן אמר: יותר ממקרה יש כאן שדוקא היום בעת פתיחת הכנסייה הגדולה, חל הסיום של הדף היומי על מסכת זבחים.

במאמר האחרון במסכת זו נאמר: 'כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה', 'מנוחה' - זו מנוחת הארון, 'נחלה' - זו נחלת עולמים, מנוחת הארון צריכה ללכת שלובת יד עם נחלת עולמים, היהדות תוכל לזכות לנחלת עולמים, רק בזמן שהיא דואגת גם כן למנוחת הארון.

בלב קרוע ושותת דם עלינו כאן להזכיר ולהספיד את שלשת הקרעים הללו ביחד שאירעו באחרונה, ערי יהודה שנחרבו, בית המקדש שעדיין לא נבנה, ספר תורה שנשרף,

אלו בחורי חמד משיבת חרון שנהרגו ונפצעו, לא רק גופים ישראליים נאבדו לעם ישראל באבדן הבחורים הקדושים הללו, אלא ספרי תורה נשרפו עמם, כי הם יכלו להאיר את חשכת העולם בתורתם והתנהגותם.

רבי מאיר פרץ בבכי וזעק: אנו מסיימים היום מסכת זבחים, די לנו בזבחים, מספיק קרבנות כבר הקרבנו, אנו מסיימים עכשיו מסכת זבחים, רוצים אנו להתחיל מסכת מנחות - מנוחה מכל צרותינו. יעזור לנו השי"ת ברחמיו המרובים שיאמר די לזבחינו, ונזכה לזבחי רצון בבית מקדשנו שיבנה במהרה בימינו אמן.

תגובות

תורת הבית הארוך והקצר (יש לך מושג - גליון 37)

הרב יהושע ד. ורבנים נוספים העירו: רשמתם: הרשב"א כתב את תשובתו למקום בו הודפס ספרו הקצר ולא נדפס ספרו הארוך ועל כך הביע תרעומתו, אך כידוע באותן שנים טרם הומצא הדפוס.

ואם נפלה טעות בין מדפיסים למעתיקי כתב-יד, אז מה לכם כי תלינו על מי שבלבל בסיפור את שם המגיד שהספיד ואולי את שם הרבי שהוספד, אדרבה תנסו למצוא את הדקדוק בסיפור שמסתבר שהיה, רק הפרטים התבלבלו אצל אחד ממעבירי הסיפור, וכשם שתדונו לזכות ידונו אתכם לזכות.

דברי אגדה (גליון 37)

בסוף גליונכם השתמשתם במילה אגדה כפי שנוהגים רבים היום, שכותבים כן על דברים שמן הסתם לא היו ולא נבראו. אך זו טעות גדולה, כי אגדה היא מילה קדושה, ועניינה למשוך את השומע בדברים של אמת ולא בכזבים. יעוין בתשבי שרש אגד ובפמ"ג באגרת שניה. אך המשכילים בכדי לפקפק על קבלת חז"ל החליטו לכנות את המיתולוגיות של אומות העולם בשם אגדה ואגדות, ובוזה הרשיעו הרבה, כי גרמו בכך שהשומע את המילה 'אגדות חז"ל', ברגע הראשון עולה לו מיד המחשבה אודות סיפורי שטות של הגויים, וצריך הוא ברגע הבא לשנות את צורת המחשבה ולחשוב שמדובר בדבר קדוש.

מפתחות
ערכים | אישים
סקירות

עיצוב
שירים | כריכות
תבניות | איורים

עימוד
קלאס | רב טקסט
מדורות אנומית

ניקוד
עברית | ארמית | אידיש
הגות יקיר

הקלדה והגהה
בשיל שפות

עריכה
לשונית | תורנית
ספרותיות | הגהה

י"ל ע"י
נקודה | הוצאה לאור

806999+90@gmail.com - 0723167198

מבין לקוחותינו

הדפסות
אופסט | דיגיטל
ספרים | קונטרסים

ביורפיה
תולדות חיים
מחקר וחיבה

תרגום
מכל שפה
לכל שפה

תמלול
עברית | אידיש
אנגלית

סריקות
פינוט ספרים
ומוסכמים לטקסט

